

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARI ÜZERİNE ETKİ
EDEN BAZI FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI
(MUĞLA ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F ÖRNEĞİ)**

Erdoğan GAVCAR*

Meltem ÜLKÜ**

Seçil EKMEKÇİ***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin başarıları üzerindeki etkenleri incelemek ve bölümler arasında farklılık olup olmadığını araştırmaktır.

Bu amaçla 285 öğrenciye anket yapılmış ve sonuçlar farklı istatistik teknikleri kullanılarak SPSS paket programı yardımıyla değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak , ailelerin gelir düzeyleri lise öğrencilerinin mezuniyet dereceleri üzerinde etkili değilken , üniversite öğrencilerinin başarılarında etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bölümler arasında başarısız olunan dersler , başarısızlık nedenleri ve başarı durumları yönünden farklılıklar olduğu bulunmuştur.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the factors which have effects on succession situation of third and fourth class students University of Muğla, Faculty of Economic and Administrative Sciences and analyse the differences between the departments which exit or not.

To realise this aim ,it is surveyed on 285 students ,and the results are analysed by using different statistical techniques and this is done by SPSS program.

The result is that the income levels of families don't affect the graduating degrees of high school students but they affect the success at university. In addition to that it is found that there are differences between the departments in terms of the courses which are failed , the reasons of failure and state of success.

---

* Prof.Dr., Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü.

** Arş.Gör., Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü.

*** Arş.Gör., Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü.

1. GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerin her geçen gün arttığı günümüz dünyasında bu değişimin baş faktörü insan unsurudur. Bilgi çağında öncü olan insanın başarılı olması iyi bir eğitim almasına bağlıdır. Bu açıdan öğrencilerin lise ve üniversite öğrenimleri önem kazanmaktadır.

Bu amaçla Muğla Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat bölümü üç ve dördüncü sınıf öğrencileri Ana kütle alınarak anket araştırması yapılmıştır. Öğrencilerin lise ve üniversitedeki başarı durumları gözönüne alınarak, ailenin gelir durumunun başarıya etkisi incelenmiştir. Ayrıca bölümler arasında başarı durumları açısından bir farkın olup olmadığı da araştırılmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Muğla Üniversitesi İ.İ.B.F işletme ve iktisat bölümünde normal ve ikinci öğretim olmak üzere toplam 618 öğrenci vardır. Anket çalışmasında toplam 285 öğrenciye yüz yüze anket yöntemi ile ulaşılmıştır. Bu da ana kütlelerin % 46' sını oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile aile yapısına ilişkin 5 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm, lise eğitimine ilişkin 5 soru içermektedir. Son bölüm ise katılımcının üniversite eğitimine ilişkin 5 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca öğrencinin okuduğu bölümden memnun olup olmadığı ile ilgili açık uçlu bir soru sorulmuştur.

Elde edilen verileri değerlendirirken Ki-kare ve varyans analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Ki-kare testi kantitatif veya kalitatif özellikler arasında bağımlılık olup olmadığının araştırılmasında kullanılır ¹.

Varyans analizi ikiden çok kütlelerin ortalamaları arasında istatistiksel farklılık olup olmadığını irdelemeye yarayan parametrik bir tekniktir ².

Anketlerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows 10.0 paket programından yararlanılmış bu amaçla; yüzde analizi, ki-kare ve basit varyans analizi (One Way Anova) yapılmıştır. Varyans analizinde gruplar arasında fark

¹ Orhunbilge, N., (1997), Örneklem Yöntemleri Ve Hipotez Testleri, İ.Ü., İşletme Fakültesi Yayın No:270, İşletme İktisadi Yayın No:405, İstanbul, s.250.

² Korum, U., (1991) Sosyal Bilimlerde İstatistik, Turhan Kitapevi Yayınları, Ankara, s.243.

olup olmadığı, fark var ise farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Duncan testi yapılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo:1. Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Mevcut Öğrenci Sayısı	Anket Uygulanan Öğrenci Sayısı	%
İktisat 3 N.Ö	82	67	23.5
İktisat 3 İ.Ö	103	16	5.6
İktisat 4 N.Ö	83	17	6.0
İktisat 4 İ.Ö	56	11	3.9
İşletme 3 N.Ö	86	57	20
İşletme 3 İ. Ö	76	43	15.1
İşletme 4 N.Ö	74	16	5.6
İşletme 4 İ.Ö	58	58	20.4
Toplam	618	285	100

N.Ö.: Normal Öğretim İ.Ö. : İkinci Öğretim

Kaynak: M.Ü. İ.İ.B.F. Öğrenci İşlerinden Sağlanan Verilerden Düzenlenmiştir.

Tablo: 2. Öğrencilerin Yaş Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Seçenekler	Sayı	%
Bay	208	73
Bayan	77	27
Toplam	285	100
19-20 Yaş	21	7.4
21-22 Yaş	116	40.7
23-24 Yaş	110	38.6
25-26 Yaş	28	9.8
27-28 Yaş	7	2.5
Yanıt Vermeyenler	3	1.1
Toplam	285	100

Tablo:3. Annenin Eğitim Durumu

Seçenekler	Sayı	%
İlkokul	155	54.4
Ortaokul	27	9.5
Lise	55	19.3
Üniversite	37	13.0
Yanıt Vermeyenler	11	3.9
Toplam	285	100

Üniversite Öğrencilerinin Başarıları Üzerine Etki Eden Bazı Faktörlerin Araştırılması

Tablo: 4. Babanın Eğitim Durumu

Seçenekler	Sayı	%
İlkokul	119	41.8
Ortaokul	32	11.2
Lise	57	20.0
Üniversite	74	26.0
Yanıt Vermeyenler	3	1.1
Toplam	285	100

Tablo: 5. Ailenin Gelir Durumu

Seçenekler	Sayı	%
75 Milyondan Az	15	5.3
75-150 Milyon	37	13.0
151-225 Milyon	55	19.3
226-300 Milyon	52	18.2
300 Milyondan Fazla	122	42.8
Yanıt Vermeyenler	4	1.4
Toplam	285	100

Tablo: 6. Öğrencinin Liseden Mezuniyet Derecesi

Seçenekler	Sayı	%
5.00-6.50 Arası	110	38.6
6.51-7.99 Arası	132	46.3
8 ve Yukarısı	43	15.1
Toplam	285	100

Tablo:7. Öğrencilerin Ders Tekrarı Durumları

Seçenekler	Sayı	%
Evet (1 alt sınıftan)	119	41.8
Evet (1 alt ve 2 alt sınıftan)	56	19.6
Hayır	106	37.2
Yanıt Vermeyenler	4	1.4
Toplam	285	100

Tablo: 8. Öğrencilerin Başarısız Oldukları Dersler

Seçenekler	Sayı	%
Ekonomi İle İlgili Dersler	27	9.5
Hukuk İle İlgili Dersler	60	21.1
Sayısal Dersler	55	19.3
Muhasebe Dersleri	66	23.2
İşletme İle İlgili Dersler	27	9.5
Yanıt Vermeyenler	50	17.5
Toplam	285	100

Tablo: 9. Öğrencilerin Başarısız Olma Nedenleri

Seçenekler	Sayı	%
Derse Yeterli Çalışmama	54	18.9
Derse Devam Etmeme	29	10.2
Derse İlgi Duymama	87	30.5
Diğer Nedenler	77	27.1
Yanıt Vermeyenler	38	13.3
Toplam	285	100

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi öğrencilerin ailelerinin eğitim durumunun büyük bir oranda ilkokul mezunu (annelerin % 54.4 'ü, babaların % 41.8 'i) olduğu görülmektedir. Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin oranı % 26 iken, annesi üniversite mezunu olanların oranı % 13' dür.

Öğrencilerin lisedeki mezuniyet derecesi üzerine ailelerin gelir seviyelerinin etkili olup olmadığı araştırılmış ve $\alpha=0.05$ için bir etkinin olmadığı bulunmuştur ($\chi^2_{hes}= 5.37$, $\chi^2_{tablo}=15.5$).

Öğrencilerin üniversitedeki başarıları üzerine liseden mezuniyet derecelerinin etkisi olup olmadığı incelenmiş ve $\alpha=0.05$ için bir etkinin olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{hes}=12.75$, $\chi^2_{tablo}=9.48$).

Öğrencilerin üniversite başarıları üzerine ailenin gelir durumunun etkisi olup olmadığı incelenmiş ve $\alpha=0.05$ için bir etkinin olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{hes}=17.24$, $\chi^2_{tablo}=15.5$).

Öğrencilerin üniversite başarıları üzerine mezun oldukları lisenin türünün bir etkisi olup olmadığı incelenmiş ve $\alpha=0.05$ için bir etkinin olmadığı bulunmuştur ($\chi^2_{hes}=9.90$, $\chi^2_{tablo}=15.5$).

Başarı yönünden gruplar arasında fark olup olmadığı araştırılmış ve $\alpha=0.05$ için ($F_{hes}=6.36$, $F_{tablo}=2.01$) fark olduğu bulunmuştur. Yapılan Duncan testi sonucunda farklılık aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo: 10. Başarı Yönünden Bölümler Arasındaki Farklılıklar

Bölümler	1	2	3	4	5
İkt4(i.ö)	1,3636				
İkt3(n.ö)	1,5970	1,5970			
İşl3(i.ö)		1,8810			
İşl3(n.ö)		1,9643	1,9643		
İşl4(i.ö)		2,0175	2,0175	2,0175	
İşl4(n.ö)			2,4375	2,4375	2,4375
İkt4(n.ö)				2,5000	2,5000
İkt3(i.ö)					2,7500

Tabloya göre örneğin İkt4(i.ö) ile İkt3(n.ö) arasında başarı yönünden bir farklılık yoktur. Ancak İkt4(i.ö) ile İşl3(i.ö), İşl3(n.ö), İşl4(i.ö), İşl4(n.ö), İkt4(n.ö), İkt3(i.ö) arasında başarı yönünden fark vardır

Öğrencilerin başarısız oldukları derslere göre bölümler arasında farklılık olup olmadığı incelenmiş ve $\alpha=0.05$ için ($F_{hes}=2.77$, $F_{tablo}=2.01$) fark olduğu bulunmuştur. Yapılan Duncan testi sonucunda farklılık tablo 11 'deki gibidir.

Tablo: 11. Başarısız Olunan Derslere Göre Bölümler Arası Farklılıklar

Bölümler	1	2
İşl4(n.ö)	2,5455	
İkt3(n.ö)	2,6393	
İkt4(n.ö)	3,0000	3,0000
İşl4(i.ö)	3,0385	3,0385
İşl3(i.ö)	3,0606	3,0606
İkt3(i.ö)	3,0833	3,0833
İkt4(i.ö)	3,2222	3,2222
İşl3(n.ö)		3,6190

Tabloya göre örneğin İşl4(n.ö) ile İkt3(n.ö) arasında öğrencilerin başarısız olduğu dersler yönünden bir farklılık yoktur. Ancak İşl4(n.ö) ve İkt3(n.ö) ile diğer bölümler arasında fark vardır. Bu durumda farklılığa en etkin şekilde neden olan grup İşl3(n.ö)'dir.

Öğrencilerin başarısızlık nedenlerinin bölümlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve $\alpha=0.05$ için ($F_{hes} =3.13$, $F_{tablo} =2.01$) fark olduğu bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığı aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo: 12. Başarısızlık Nedenlerine Göre Bölümler Arası Farklılıklar

Bölümler	1	2	3
İkt4(i.ö)	1,8000		
İşl3(n.ö)	2,4222	2,4222	
İkt3(n.ö)		2,6250	2,6250
İkt3(i.ö)		2,8462	2,8462
İşl3(i.ö)		2,9444	2,9444
İşl4(i.ö)		3,0192	3,0192
İkt4(n.ö)		3,2000	3,2000
İşl4(n.ö)			3,2500

Tablo 12. 'ye göre örneğin İkt4(i.ö) ile İşl3(n.ö) arasında öğrencilerin başarısızlık nedenleri yönünden aralarında fark yoktur. Bu durumda farklılığa en etkin şekilde neden olan grup İkt4(i.ö) ile İşl4(n.ö) 'dir.

4. SONUÇ

Muğla Üniversitesi'nde İ.İ.B.F. de yapılan bu araştırmada öğrencilerin (örneklem) % 68 'i normal lise, % 10,2 'si yabancı dille eğitim yapan lise ve % 16,5 'inin meslek lisesi, kalanlarının da diğer liselerden mezun oldukları saptanmıştır. Ayrıca örneklemin % 15,8 'inin lisede Türkçe-Matematik bölümünden, % 17,5 'inin Matematik bölümünden mezun olduğu bulunmuştur.

Yapılan istatistikler sonucunda öğrenci ailelerinin gelir düzeyinin lisedeki başarılarına etkisinin olmadığı, fakat üniversitedeki başarı durumuna

etkisi olduğu bulunmuştur. Bunun yanında üniversitedeki başarı durumu üzerinde öğrencinin mezun olduğu lise türü etkili değilken, mezuniyet derecesinin etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca üniversitedeki bölümler arasında başarı durumları, başarısız olunan dersler ve başarısızlık nedenleri yönünden farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada son olarak yer alan açık uçlu sorudan ise, öğrencilerin % 73,7 'sinin üniversitede okumakta olduğu bölümden memnun oldukları, % 26,3 ' ünün de memnun olmadıkları anlaşılmıştır. Memnun olmayan öğrencilerin bunun nedeni olarak okumakta oldukları bölümü isteyerek seçmedikleri, ilgi duymadıkları ya da Muğla İli'ne alışamadıklarını belirtmişlerdir. Bölümü isteyerek seçen öğrencilerin ise okudukları bölümden memnun ve daha başarılı oldukları görülmüştür.

Sonuç olarak lisedeki başarının üniversite eğitime olan etkisinin olduğu bulunmuştur. Bu nedenle lise eğitime ne kadar önem verilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin isteyerek okuduğu bölümde daha başarılı olduğu göz önüne alınırsa öğrencilerimizin ailelerinin baskısı olmadan kendi istekleriyle okumak istedikleri üniversiteleri ve bölümleri tercih etmesinin daha yararlı olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

KORUM, U., (1991) Sosyal Bilimlerde İstatistik, Turhan Kitapevi Yayınları, Ankara

ORHUNBİLGE, N., (1997), Örnekleme Yöntemleri Ve Hipotez Testleri, İ.Ü., İşletme Fakültesi Yayın No:270, İşletme İktisadı Yayın No:405, İstanbul.